

Поздравления до общите годишни събрания на СБС

Поздравленията до общото годишно събрание на СБС разкриват отношението и мнението на представителите на различните професионални и обществени организации към съдийския съюз и неговите членове.

С приветствие към второто общо годишно събрание (6-7 май 1921 г.) се обръщат Борис Вазов (Софийски адвокатски съвет), проф. Владимир Моллов (председател на УС на Съюз на българските адвокати) и д-р Петър Зъбов (Софийско юридическо дружество). Те открояват ролята и значението на съюза за „запазване независимостта на българското правосъдие”, ползата от неговото съществуване и дейност за цялото общество. В тази връзка Б. Вазов справедливо отбелязва, че тези, които ръководят съдбините на държавата и законодателствуват „често пъти не са дорасли да разберат високото назначение на съдията и на правосъдните учреждения”. Представителите на адвокатската гилдия декларират своята готовност да застанат рамо до рамо със съдиите в защита на „достоинството на българското правосъдие” и „чувството на законност, което загива”. Проф. Моллов уверява делегатите в съпричастността на СБА към делата на съдийския съюз, в предаността му „на идеята за едно общо сътрудничество”, основано на „общите цели, които имат двата съюза”. Според него адвокатската общност счита подобно сътрудничество не само за възможно, но и за наложително. Д-р Зъбов също изразява подкрепата на членовете на Юридическото дружество на целите и борбата на съюза за независима съдебна власт.¹

---

¹ В. „Известия на Съюза на българските съдии”, № 18 и 19 от 20 май 1921 г., 1-2, 5-6; Адвокатски преглед, № 9 от 1 юни 1921 г., 4-5.

Третото редовно общо годишно събрание (21-23 април 1922 г.) предизвиква широк обществен интерес. Делегатите са поздравени от председателя на СБА Георги Згурев, председателя на Софийския адвокатски съвет д-р Борис Вазов, продекана на ЮФ д-р Тодор Кулев, председателя на Юридическото дружество д-р Петър Зъбов, члена на Управителния комитет на Българския учителски съюз Д. Негенцов, члена на ръководството на Съюза на гимназиалните учители Никола Станев, представителката на Българския женски съюз Д. Иванова и ген. Иван Луков от името на Съюза на запасните офицери. Всички оценяват високо усилията и борбата на СБС за отстояване на независимостта на съдебната власт и декларират своята морална подкрепа и симпатии. „За чест на българския съдия, заявява д-р Б. Вазов, историята ще отбележи, че в тия тъмни времена разюзданото всесилие на управници с пиратски понятия за право и закон, е било спънато единствено от духа на независимост на българските съдии”. Единодушно е мнението, че унищожаването на несменяемостта на съдиите е „най-позорен акт в летописите на българската правосъдна управа”, който е доказателство за истинската същност и цели на политиката на правителството. Изказванията им разкриват недоволството от управлението на БЗНС и формирането на един широк фронт срещу него в лицето на най-представителната част на българската интелигенция - съдиите, адвокатите, университетските преподаватели, учителите, запасните офицери. Интерес представлява словото на представителката на Българския женски съюз в защита на правата и свободите на българката и нейният призив съдиите и адвокатите да допуснат жените, завършили право, в своите редове. Мнението на ген. Луков: „Ние още от сега Ви се радваме за големия дял от всеобща благодарност, който Вам ще се

падне при провалянето на тиранията и реакцията”, обобщава мислите и настроението на гостите на събранието.²

Впечатляващи са думите на проф. д-р Т. Кулев: „Вашият съюз,..., е от особено важно, аз бих казал дори съдбоносно значение за нашата млада, незакрепнала и изложена на толкова много опасности държава... Вашата организация, защитавайки интересите на съдийството и на съдебното дело, непосредно защитава едни от най-важните интереси на държавата и народа ни....”³.

Представителите на адвокатската общност дават висока оценка на дейността на съюза и по време на четвъртото общо годишно събрание на СБС (13 и 14 април 1923 г.) Председателят на СБА Георги Згурев нарича съдийската организация „най-близка до нашата” и заявява, че идеалът на СБС „е и наш идеал, а именно, високо да държим неопятнено знамето на българското правосъдие..” В този дух е и приветствието на председателя на Софийския адвокатски съвет Янко Стоенчев, който декларира подкрепата на адвокатите и на будното и съзнателно гражданство на „тежката, но свещенна борба” на българското съдийство. Според него „Днес българското съдийство има да се бори не за запазване и разширяване на своите придобивки, а за извоюването на отнетите му такива. И това то има да стори не за себе си или за своите професионални интереси, а за запазване правото в тази страна...”⁴.

След идването на власт на Демократическия сговор СБС получава адмирациите и благодарностите за своята борба в защита на независимостта на съдебната система. Петото общо годишно събрание (4 и 5 май 1924 г.) е поздравено от Г. Згурев (председател

---

² В. „Съдийски вестник”, № 17 и 18 от 5 май 1922 г., 1-10, 19; Адвокатски преглед, № 19-20 от 1 май 1922 г., 2-3.

³ В. „Съдийски вестник”, № 17 и 18 от 5 май 1922 г., 3-4.

⁴ Пак там, № 16 от 20 април 1923 г., 2-3.

на СБА), д-р Сава Иванчов (Софийски адвокатски съвет), Н. Милев (председател на Съюза на умствените работници и на българските журналисти), протоиерей Тулешков от името на свещеническата организация, Н. Станев (председател на Съюза на класните учители), Кафеджийски (председател на Инженерно-архитектурното дружество), Мл. Панчев (председател на пенсионерското дружество „Старини“). Приветствия до конгреса отправят: Съюзът на учителите, Телеграфо-пощенският съюз, Съюзът на съдебните служители, Съюзът на запасните подофицери, Лекарският съюз, Съюзът на запасните офицери и Търговският съюз. Поздравителна телеграма изпращат секретарите на ВКС.

В словото си Г. Згурев подчертава важната роля, която СБС изиграва в съдбата на българското правосъдно дело и потвърждава подкрепата на адвокатския съюз на борбата на българските съдии за възстановяване на несменяемостта и разпростирането ѝ върху прокурорите, за подобряване на материалното положение на съдийството.⁵

Шестото редовно общо годишно събрание на СБС се провежда на 7-8 юни. Приветствия към събора поднасят Петър Бояджиев (СБА), д-р Сава Иванчов (Софийски Адвокатски съвет), д-р Д. Киров (Съюз на българските лекари), Хр. Статев (Съюз на запасните офицери), Ем. Топузанов (Съюз на запасните подофицери), Мл. Панчев (Пенсионерско дружество „Старини“), Негенцов (Учителски съюз) и М. Патарев (Съюз на съдебните служители).

Подпредседателят на УС на СБА отбелязва общността на „големите морални, интелектуални и професионални интереси между двете организации“ и „неразривните връзки“ между тях. Дружеството на професорите при Софийския университет изразява

---

⁵ ЦДА, ф. 537 К, оп. 1, а. е. 1, л. 7; В. „Съдийски вестник“, № 17 и 18 от 20 май 1924 г. 4-5, 15.

своето „непринудено чувство на симпатии към делото на българския съдия” и пълното си съчувствие към неговата „мирна борба и високо културна работа”. В поздравителния адрес на Българския женски съюз, подписан от председателката му Ю. Малинова, се казва, че българските съдии са „крепителите на морално правните устои на нашата държава, които в дни на разруха и колебание, високо издигнати над партийните борби, затвърдиха и засилиха вярата в справедливостта и безпристрастието на българските закони”. Телеграми до събранието изпращат и Търговския съюз, Съюзът на банковите чиновници и Телеграфо-пощенския съюз.⁶

Подпредседателят на СБА П. Бояджиев декларира пред делегатите на деветото редовно общо годишно събрание (19 април 1928 г.) „искреното участие и готовност” на адвокатската гилдия да подкрепи „благородните усилия” на съдийството „към пълен стабилитет и материална обезпеченост, необходими за издигане и закрепване на правосъдното дело на България...”. Той отбелязва, че в дните на „стопанска и морална криза” изпъква още по-ясно „пълната солидарност в големите цели на двата сродни съюза” и изразява увереност, че с общи усилия те ще съумеят да убедят управляващите, които „не са се достатъчно проникнали от добра воля да съдействат за установяването на едно истинско правосъдие...”⁷.

След временния разрыв в отношенията между СБС и СБА (1928 г.), двете организации бързо преодоляват кризата и се връщат на утвърдения път на сътрудничеството и единодействието. Това ясно проличава и в поздравленията на Г. Згурев (Висш адвокатски съвет) и на д-р Йосиф Фаденхехт (СБА) към десетото общо годишно събрание (9 и 10 май 1929 г.). В тях няма нито дума, нито отзвук от

---

⁶ ЦДА, ф. 537 К, оп. 1, а. е. 2, л. 2, 11, 14; В. „Съдийски вестник”, № 19 и 20 от 20 юни 1925 г., 2-3; Адвокатски преглед, № 20 от 16 юни 1925, с. 255.

⁷ ЦДА, ф. 537 К, оп. 1, а. е. 6, л. 169; В. „Съдийски вестник”, № 16 и 17 от 5 май 1928 г., 2, 5; Адвокатски преглед, № 17 от 1 май 1928, с. 204.

кризата разтърсила двата съюза. Заместник председателят на УС на СБА извежда на преден план общите цели и интереси на двата съюза, традициите и ползотворните отношения между тях, и уверява делегатите и цялото българско съдийство, че както до сега, така и за в бъдеще адвокатите ще подкрепят усилията му за изграждане на правосъдното дело в страната. Друга отличителна черта и на двете изказвания е силно критичният тон към политиката на управляващите. Според Згурев увеличаването на заплатите на съдиите се прави „повече като подаяние, а не като проява на съзнанието, че доброто обезпечение на съдийството е едно от основните начала за независимостта на съдебната власт”. От своя страна Фаденхехт констатира, че страната е „още много далеч от пълната независимост на носителите на съдебната власт”, а управляващите кръгове „като че ли още не са узрели” за служебния стабилитет на прокуратурата.⁸

Д-р Й. Фаденхехт подчертава отново ролята и значението на СБС за издигане на българското правосъдие на висотата, на която то се намира и пред XI редовно общо годишно събрание (26 и 27 април 1930 г.) Той отбелязва с гордост, че съдията „не е само роб на писания закон, но и творец на правото в всички ония случаи, в които писаният закон и обичаят не могат да дадат норма за решаването на спора”. Декларира пълната подкрепа на адвокатското съсловие на борбата на съдийството за достатъчно и достойно материално възнаграждение, за премахване на различните фондове, водещи до привилегироване на част от държаваните служители. Д-р Фаденхехт упреква директно управляващите с думите - тези въпроси „отдавна трябва да слязат от дневния ред на съдийските събори”.⁹

---

⁸ В. „Съдийски вестник”, № 17-18 от 20 май 1929 г., 2-4.

⁹ ЦДА, ф. 537 К, оп. 1, а. е. 9, л. 1, 63; В. „Съдийски вестник”, № 9 от 25 май 1930 г., 147-148.

Атанас Букурещлиев (Висш адвокатски съвет) и проф. Й. Фаденхехет (СБА) дават висока оценка на дейността на съюза „за издигането и закрепването на българската магистратура и подобриенето на правосъдието”. Двамата заявяват пред делегатите на XII редовно общо годишно събрание (17-18 април 1931 г.) пълната подкрепа на адвокатското съсловие на борбата на съдийството за по-добри „материални и морални условия”. В тази връзка Фаденхехет заявява: „Изглежда, че най-простите аксиоматични истини в държавния живот много пъти най-трудно намират всеобщо признание и, което е още по-жално най-мъчно се прилагат в практическия живот”¹⁰.

Участниците в XIII общо годишно събрание (6 и 7 май 1932 г.) изслушват с интерес и благодарност словото на проф. д-р Й. Фаденхехет. То изразява чувствата на братство и солидарност на адвокатите с българското съдийство. По повод предстоящите промени в ЗУС, той подчертава, че това, което трябва да свързва двата съюза, от което те не трябва да отстъпват е – „запазване основните начала на сегашния закон за устройството на съдилищата, целящи да обезпечат независимостта на съдебната власт, прогласена в Конституцията, и несменяемостта на нейните носители – съдиите”. Като отбелязва, че българското съдийство е „запазило и в тия тежки и усилни години доброто си име, тъй заслужено спечелено с беззаветното служене на закона и правдата”, проф. Фаденхехет не без гордост посочва, че някои държави, които „минават за по-културни от нас, имат основание да ни завиждат в това отношение”. Верен на своя критичен дух, той осъжда предложението за закриване на едно отделение във ВКС с бюджета на МП и начина, по който това се

---

¹⁰ В. „Съдийски вестник”, № 8 от 10 май 1931 г., 115-116, 120.

прави, виждайки в него акт на фактическо ликвидиране на несменяемостта на висшите магистрати.

В приветствието на Висшия адвокатски съвет, прочетено от председателя му Г. Згурев, също се подчертава значението на СБС, „като един от най-важните фактори за издигане на българското правосъдие на завидна висота, на която то стои”.

Председателят на УС на Съюза на съдебните служители Г. Хубев отправя благодарността им към съюза и отделните съдии, оказали подкрепа, помощ и защита на съдебните служители.¹¹

Проф. д-р Й. Фаденхехет (председател на ВАС) поздравява от името на адвокатската общност и XIV общо годишно събрание (22-23 април 1933 г.). Той посочва, че съдиите „днес по зле от вчера се гърчат в лишения и материална оскъдица”, но въпреки това „продължават да изпълняват достойно своя дълг – да крепят вярата на народа в неговото правосъдие”. Проф. Фаденхехет оценява политиката на министър Върбенков, като „нервна, крайно погрешна..., отрицаваща на дело началата на съдийската несменяемост и служебния стабилитет на прокуратурата..” За него няма съмнение, че смяната му се дължи „в голяма степен на дейността на двете сродни организации”¹².

Последното събрание на съюза по време на управлението на Народния блок заседава на 15 и 16 април 1934 г. Петнадесето по ред то отново е поздравено от проф. д-р Й. Фаденхехет. Той отбелязва с горчивина, че българската магистратура продължава да работи при тежки условия. Декларира подкрепата на СБА за несменяемост на

---

¹¹ ЦДА, ф. 537 К, оп. 1, а. е. 11, л. 4-5, 7; а. е. 13, л. 44-47; в. „Съдийски вестник”, № 9 от 25 май 1932 г., 131-133.

¹² ЦДА, ф. 357 К, оп. 1, а. е. 15, л. 4-6, 225-226; В. „Съдийски вестник”, № 9 от 25 май 1933 г., 123-124.

прокурорите и изразява неудоволетворение и протест срещу „лошата практика... да не се дава достатъчно време и възможност на компетентните лица в средата на съдийството и адвокатурата да узнаят и да обсъждат приготвяваните важни законопроекти, с които често пъти съвсем неочаквано се внасят много съществени промени в материалните и процесуални закони”. Проф. Фаденхехт визира специално подготвените изменения в ЗУС и изразява личното си мнение в подкрепа на едноличния окръжен съдия.

Събранието е поздравено и от секцията на правничките при Дружеството на българските с висше образование. В телеграмата ѝ се изразява надежда, че „не ще е далеко времето, когато ще може и българската правничка да влее своите скромни сили в благородната служба на Българското правосъдие”. Приветствието е изпратено с ръкопляскания, но делегатите не вземат отношение по този деликатен за времето въпрос.

Получена е поздравителна телеграма и от председателя на Съюза на съдебните служители Г. Хубев.¹³

XVI общо годишно събрание (30 и 31 май 1936 г.) е първото след преврата от 19 май 1934 г. От позициите на своя житейски, политически и професионален път проф. Фаденхехт прави редица интересни и важни обобщения. Като пренебрегва ”неизбежните недоразумения” в отношенията между адвокати и съдии, произтичащи от особеното естество на работата им, той посочва, че „българският адвокат, а заедно с него и цялото българско гражданство, се гордее с висотата, на която се намира българската магистратура и която ѝ е извоювала в семейството на културните

---

¹³ ЦДА, ф. 537 К, оп. 1, а. е. 16, л. 8-11, 105-108, 112, 113; В. „Съдийски вестник”, № 8, април 1934 г., 113, 116-117, 123.

народи почетно място”. Това е една откровена и респектираща оценка на човек, отдал 40 г. от живота си в името на правото и подготовката на българските съдии.

Проф. Фаденхехт счита, че съдебната реформа от 1934 г., е „едно необмислено и ненужно дело”, чиито цели ”нико не се постигнаха, нико пък можеха да се постигнат”. Убеден привърженик на парламентарната демокрация той предлага делегатите да обсъдят въпроса „за признаване правото на магистратурата да се произнася върху конституционността на законодателство”. В подкрепа визира случаите на издаване на наредби-законали, с които се налагат всевъзможни данъци и бери на гражданите, в нарушение на чл. 48 от Търновската конституция. Проф. Фаденхехт определя бюджетните съкращения като „един скрит начин за посягане на съдийската несменяемост” и декларира подкрепата на СБА за осъществяване решенията на събранието.

Приветствията на председателя на ВАС Георги Згурев и на полковник Никифор Никифоров (началник на Военно-съдебната част) са кратки, но затвърждават високата професионална и обществена оценка за дейността на българските съдии и тяхното сдружение.

Събранието е поздравено с писмо и телеграми от Института на заклетите експерт-счетоводители, Съюза на съдебните служители и Съюза на служителите при Българската земеделска и кооперативна банка.¹⁴

Във всички приветствия пред XVII редовно общо събрание (30 април и 1 май 1938 г.) водещо начало е уважението към труда и делото на българския съдия, към дейността на сдружението за подобряване на правосъдието, за защита материалните интереси,

---

¹⁴ ЦДА, ф. 537 К, оп. 1, а. е. 18, л. 22-24; а. е. 19, л. 8-11, 13-14; В. „Съдийски вестник”, № 10, юни 1936 г., 220-222, 226.

авторитета и достойнството на магистратите. Те намират убедителен и ярък израз в словото на проф. Д. Силяновски (ЮФ), който заявява, че българският съдия, „ръководен и вдъхновяван от идеята на правото, е творец на най-висшите и основни културни ценности”. Наред с това характеризира преданата му и неуморната работа като „блестящо доказателство и назидателен пример, как трябва да се служи на правдата, крайна цел на всеки социален живот”. Симеон Петков (СБА) отбелязва, че съдийството „работи на завидна висота и с достойнство изпълнява своя дълг, но е претрупано от работа”. Той изразява мнението на адвокатите, че „даването на предимство на количеството пред качеството в работата на съдията е вредно за правосъдието”. Потвърждава позицията на адвокатския съюз за общите цели и задачи на двете съсловия в името на правосъдното дело.¹⁵

По странно стечение на обстоятелствата гостите на XVIII общо редовно събрание на СБС (1 и 2 ноември 1940 г.) са не само много, но и твърде емоционални и пространни. Поздравления отправят: Симеон Петков (председател на ВАС), проф. д-р Йосиф Фаденхехт (председател на СБА), Александър Огнянов (председател на Софийския адвокатски съвет), проф. Петко Венедиков (декан на ЮФ при СУ „Св. Климент Охридски”), Иван Сираков (председател на Съюза на съдебните служители), полк. Каров от името на началника на военно-съдебната служба. И тримата представители на адвокатското съсловие отбелязват общите интереси на съдиите и адвокатите, на техните съюзи в името на българското правосъдие. Определят отделните конфликти и „недоразумения”, като „случайни и създавани от лошите условия на работа”. Обединяват се около

---

¹⁵ ЦДА, ф. 537 К, оп. 1, а. е. 21, л. 154, 155; а. е. 22, л. 6-10; В. „Съдийски вестник”, № 9, май 1938 г., 188-190.

думите на проф. Фаденхехет, че „едно от най-съществените условия за издигането на българското правосъдие на все по-голяма висота е сътрудничеството и взаимното зачитане на двата важни фактора, еднакво необходими и незаменими: съдийство и адвокатура”. Подкрепят справедливите искания на сдружението, особено подобряването на материалното положение и ограничаването на прекалената натовареност на съдиите.

Проф. Венедиков откроява многостранните връзки между ЮФ и българската магистратура, тяхното значение за попълването на съдийския състав, за теоретичната и практическа подготовка на съдиите. Специално отбелязва ролята на правната наука „да улесни и усъвършенства прилагането на правния ред” и дейността на съдията. Оценката му, че магистратурата „прави чест на нашия народ” е изпратена с ръкопляскания.

Председателят на Съюза на съдебните служители Ив. Сираков определя двете организации, като „братски и сродни”, които „вървейки в унисон рамо до рамо” допринасят не само за подобряване материалното положение на своите членове, но и за „въздигането на подобаваща висота на родното правосъдие”.

Получени са телеграми от Всебългарския съюз „Отец Пайсий”, както и от Българското криминологично дружество (Българската група при Международното сдружение по наказателно право) със секретар проф. д-р Н. Саранов.¹⁶

Авторитетните и позитивни оценки за дейността на СБС не будят съмнение. Те разкриват една важна заслуга на съюза, а именно постигането на трайно и плодотворно сътрудничество и единодействие със СБА и с професорското тяло в ЮФ на СУ „Св. Кл.

---

¹⁶ ЦДА, ф. 537 К, оп. 1, а. е. 23, л. 30; а. е. 24, л. 12-20, 26; а. е. 28, л. 30, 31; В. „Съдийски вестник”, № 1, септември 1940 г., 54-56, 63.

Охридски”. Показват уважението, с което се ползва съюзът сред другите професионални и обществени организации.